

Гарасим М. П.,

к.е.н., доцент,

Лобода Н. О.,

к.е.н., старший викладач,

Львівська державна фінансова академія

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ЯК ОСНОВА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У ВІТЧИЗНЯНІЙ І МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ

Сучасні ринкові відносини, зокрема їх розвиток, характеризуються зростанням вимог суб'єктів господарювання до якості джерел інформації. Ефективність управління господарською діяльністю будь-якого підприємства залежить передусім від якісних характеристик отриманої інформації, на основі якої аналізується стан підприємства та робляться висновки щодо ефективності його діяльності, розробляються напрямки розвитку в довгостроковій чи найближчій перспективі. Показники, що кількісно характеризують зміни на підприємстві та підсумки його господарсько-фінансової діяльності, формуються у звітності. Однак сьогодні результати реформування системи бухгалтерського обліку в Україні ще недостатньо якісні, а показники фінансової звітності не повною мірою придатні для прийняття рішень, не відповідають інформаційним потребам користувачів і якісним характеристикам звітної інформації. Для вирішення зазначених проблем фінансову звітність, як основу інформаційного забезпечення прийняття рішень, необхідно розвивати у напрямі покращення механізму інформаційного обміну між зацікавленими користувачами та підприємством.

Вагомий внесок щодо вдосконалення процесу складання фінансової звітності здійснили вчені: М. Т. Білуха, Б. І. Валуєв, А. М. Герасимович, Г. Г. Кірейцев, М. Д. Корінько, Я. Д. Крупка, П. О. Куцик, М. В. Кужельний, А. М. Кузьмінський, М. С. Пушкар, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, О. М. Чабанюк, В. Г. Швець, В. О. Шевчук та інші. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених у дослідженні означеної проблематики та високо оцінюючи їх внесок, варто все-таки зауважити, що на сьогодні проблеми вдосконалення обліку і звітності не знайшли свого повного вирішення та залишаються актуальними.

Фінансові звіти складаються багатьма підприємствами і надаються зовнішнім користувачам у багатьох країнах світу. І хоча такі фінансові звіти можуть виглядати однаково, вони відрізня-

ються один від одного, оскільки кожна країна має свої соціальні, економічні та законодавчі особливості. Західноєвропейські балансові конструкції, поширені в Німеччині, Франції, відрізняють наступні характеристики. Розділи активу бухгалтерського балансу розміщуються в порядку зростання ступеня ліквідності вхідних у них статей. Розділи пасиву бухгалтерського балансу слідує один за одним у порядку зростання рівня вимоги капіталу, який використовує організація. Оцінка окремих статей показується в основному на рівні номінальних сум надходжень капіталу. Англійські балансові конструкції, властиві Австралії, Великобританії, Новій Зеландії, ПАР, відрізняються від західноєвропейських. У них розміщення активу й пасиву бухгалтерського балансу з 1967 р. проводять у вигляді односторонньої економічної таблиці в послідовності, при якій актив зазвичай є продовженням пасиву. Спочатку вказують розділ «Капітал використовуваний», тобто власний і довгостроковий позиковий капітал, а потім — напрями його використання. Це можуть бути вкладення в основний капітал (активи), довгострокові інвестиції, чисті (оборотні) активи. Саме тому, Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) прагне звужити ці відмінності шляхом гармонізації регулюючих положень, стандартів бухгалтерського обліку та процедур, пов'язаних зі складанням і поданням фінансових звітів. Вона вважає, що подальшої гармонізації найкраще можна досягти шляхом концентрації уваги на фінансових звітах, які складаються з метою надання інформації, корисної для прийняття економічних рішень.

Сучасна трактовка бізнесу передбачає побудову балансу за економічною ознакою, в основі якого лежить ресурсна концепція, що відповідає якісним характеристикам і принципам МСФЗ. Грунтуючись на визначених принципах фінансової звітності, баланс має задовольняти вимоги основних користувачів щодо потенційних економічних вигід від утримання активів і зобов'язань. При цьому структура балансу, який призначено для задоволення потреб усіх існуючих і можливих його користувачів, відрізняється від структури балансу, складеного із дотриманням чинних національних нормативних актів.

Сьогодні виникають проблеми щодо методики узагальнення та визнання ресурсів та їх джерел утворення у балансі. Одні методики недостатньо висвітлюють у балансі інформацію щодо нематеріальних економічних ресурсів, а окремі — закономірно призводять до «нагромадження» так званих «фіктивних» активів. Внесені зміни наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, які знайшли своє відображення в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до

фінансової звітності», все ще не повністю забезпечили відповідність вимогам міжнародних стандартів обліку і фінансової звітності. Саме тому, нова форма Балансу є недостатньо обґрунтованою. Про це свідчить нечітке розмежування в ньому оборотних і необоротних активів і зобов'язань, що є однією з основних причин існуючої проблеми з розрахунків основних показників і фінансових коефіцієнтів, що призводить до викривлення його оцінок, необхідних для прийняття управлінських рішень.

Тому, можна сформулювати основні напрямки удосконалення складання, оцінки та подання фінансової звітності: визначити поняття «система фінансової звітності», складові якої мають бути взаємопов'язаними і діяти як єдиний механізм на всіх етапах діяльності підприємства; затвердити законодавчо принципи класифікації звітності на підприємствах України з різними формами власності; створити відповідну нормативно-правову, методологічну й інформаційну базу щодо подання звітності підприємств до відповідних органів місцевого самоврядування.

Трансформація національних фінансових звітів у звітність за міжнародними стандартами — складний процес, який потребує впевнених професійних знань, знань міжнародних стандартів, уміння застосовувати знання на практиці.

УДК 657.1

Голов С. Ф.,

д.е.н., професор кафедри
менеджменту та економіки,
ПВНЗ «Міжнародний інститут
менеджменту (МІМ-Київ)»

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Прийняття та застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в окремо взятій країні відбувається в середовищі та під впливом певних економічних, політичних, правових і культурних чинників.

Запровадження МСФЗ в Україні здійснюється в умовах існуючої системи державного регулювання бухгалтерського обліку.

Для запровадження МСФЗ в умовах державного регулювання бухгалтерського обліку мають бути створені адекватні регуляторні передумови. Це зумовлено тим, що правова система країни